

Soort uitspraak:	SpZ
Datum:	29 juni 2009
Vraagstelling:	<ul style="list-style-type: none"> • Welke materialen zijn te kwalificeren als verbandmiddel? • Hoe moet het indicatiecriterium worden uitgelegd en dan met name de begrippen 'ernstige aandoening' en "langdurig"? •

Samenvatting

In artikel 2.15, eerste lid, onder j, van de Regeling zorgverzekering is als te verzekeren prestatie aangewezen:
'Verbandmiddelen toe te passen bij een ernstige aandoening waarbij langdurige medische behandeling met deze middelen is aangewezen'.

Als verbandmiddel in de zin van de Regeling zorgverzekering kunnen in ieder geval worden aangemerkt:

'Producten voor wondverzorging en -preventie met als functies reiniging, vochtabsorptie, afdekking en fixatie'.

Of er sprake is van een ernstige aandoening waarbij langdurige behandeling nodig is, dient van geval tot geval te worden beoordeeld. Het verdient voorkeur om de indicatie hierbij als uitgangspunt te nemen, waarbij de in dit rapport opgenomen indicatieve lijst behulpzaam kan zijn.

Producten met de functie *compressie* vallen niet onder de te verzekeren prestatie 'verbandmiddelen', maar kunnen worden verstrekt als zij voldoen aan de functiegerichte omschrijving van hulpmiddelen ter compensatie van functieverlies van aderen en lymfevaten bij transport van bloed respectievelijk lymfe. Klasse 1 kousen vallen hier gezien de toelichting op de Regeling niet onder.

1. Inleiding

In het Overleg Medisch en Technisch Adviseurs (OMTA) van de zorgverzekeraars zijn regelmatig vragen aan de orde over de te verzekeren prestatie verbandmiddelen.

Er is vooral onduidelijkheid over de volgende punten:

Vraagstelling

- Welke materialen zijn te kwalificeren als verbandmiddel?
- Hoe moet het indicatiecriterium worden uitgelegd en dan

met name de begrippen 'ernstige aandoening' en 'langdurig'?

Meer concreet heeft een zorgverzekeraar de vraag voorgelegd of de volgende materialen te beschouwen zijn als verbandmiddel:

- Verbandhandschoenen en -broeken;
- Tubifast;
- Engels pluksel;
- Siliconenverband;
- Krabpak.

2. Beoordeling standpunt Zvw

2.a. Wet- en regelgeving

Zvw

○ **Zorgverzekeringswet**

In artikel 10, onder d van de Zorgverzekeringswet is bepaald dat het krachtens de zorgverzekering te verzekeren risico omvat de hulpmiddelenzorg.

Bzv

○ **Besluit zorgverzekering**

In artikel 2.9, eerste lid, Bzv is bepaald dat hulpmiddelenzorg de bij ministeriële regeling aangewezen, functionerende hulpmiddelen en verbandmiddelen omvat.

Rzv

○ **Regeling zorgverzekering**

In onderstaande artikelen van de Rzv zijn de voor deze problematiek relevante hulp- en verbandmiddelen als te verzekeren prestatie opgenomen.

Artikel 2.6, onder h

Hulpmiddelen voor persoonlijke verzorging en bescherming als omschreven in artikel 2.15.

Verbandmiddelen

Artikel 2.15, eerste lid, onder j

Verbandmiddelen toe te passen bij een ernstige aandoening waarbij langdurige medische behandeling met deze middelen is aangewezen.

Compressie-therapie

Artikel 2.6, onder m

Uitwendige hulpmiddelen te gebruiken bij het langdurig compenseren van het functieverlies van aderen bij het transport van bloed en het functieverlies van lymfevaten bij het transport van lymfe.

Toelichting op artikel 2.6, eerste lid, onder m

Onderdeel m spreekt van langdurig compenseren van functieverlies. Dit om onderscheid te maken tussen hulpmiddelen die tijdelijk worden ingezet als onderdeel van de medische behandeling en zodoende behoren tot de aanspraak

op die behandeling (bijvoorbeeld de therapeutische elastische kousen in verband met de nabehandeling van het verwijderen van spataderen). Aangezien er bovendien sprake moet zijn van een functieverlies van de aderen, bestaat geen aanspraak op steunkousen (klasse 1).

2.b. Achterliggende adviezen en jurisprudentie

o Definitie verbandmiddel

Welke materialen zijn te kwalificeren als verbandmiddel?

In het verleden is getracht tot een definitie van verbandmiddelen te komen (advies 'Verbandmiddelen' 1995, 663). De toenmalige Ziekenfondsraad kwam tot de conclusie dat een eenvoudige, eenduidige definitie van verbandmiddelen niet mogelijk is. De belangrijkste reden hiervoor is de grote diversiteit van producten die tot de verbandmiddelen gerekend kunnen worden.

Jurisprudentie

Uit jurisprudentie van de afgelopen jaren valt op te maken dat als verbandmiddel in ieder geval kunnen worden aangemerkt:

Omschrijving verbandmiddelen

'Producten voor wondverzorging en -preventie met als functies reiniging, vochtabsorptie, afdekking en fixatie'.

Hoewel 'compressie' ook een functie van een verbandmiddel kan zijn, is deze functie hier niet genoemd. Dit ter afgrenzing van producten met de functie 'compressie' die onder de in artikel 2.6, eerste lid, onderdeel m, van de Rzv opgenomen functiegerichte omschrijving vallen:

Hulpmiddelen voor compressietherapie

'Uitwendige hulpmiddelen te gebruiken bij het langdurig compenseren van het functieverlies van aderen bij het transport van bloed en het functieverlies van lymfevaten bij het transport van lymfe'.

Producten die voldoen aan deze omschrijving, vallen niet onder de omschrijving van verbandmiddelen in de zin van de Rzv.

o Indicatiecriterium

Hoe moet het indicatiecriterium worden uitgelegd en dan met name de begrippen 'ernstige aandoening' en 'langdurig'?

Tot de te verzekeren prestaties behoren verbandmiddelen toe te passen bij een ernstige aandoening waarbij een langdurige medische behandeling met deze middelen is aangewezen.

Langdurig en ernstig

De vraag is wanneer een behandeling 'langdurig' is en wanneer 'ernstig'.

In 1997 schreef de Commissie voor beroepszaken Ziekenfondsraad – met verwijzing naar een advies uit 1994 – dat bij een periode van twee maanden gesproken kan worden van langdurig gebruik¹. Diezelfde commissie schreef echter in 1999 (RZA 1999, 130) dat dit criterium niet algemeen toepasbaar is. Van geval tot geval moet bekeken worden of voldaan is aan het indicatiecriterium. Het indicatiecriterium (ernstige aandoening waarbij langdurige medische behandeling met verbandmiddelen is aangewezen) is sindsdien niet veranderd.

Uit het advies 'Verbandmiddelen' 1995, 663 en uit RZA 1999, 130 blijkt verder dat onder het indicatiecriterium *kunnen* vallen:

Ernstige aandoening

- wonden die een vertraagde of verstoorde genezing vertonen (bijvoorbeeld decubitus, diabetische ulceraties, chronische veneuze insufficiëntie met ulceraties, secundair dichtgranulerende huiddefecten, oncologische aandoeningen, en herpes zoster);
- chronische inflammatoire huidaandoeningen (bijvoorbeeld eczeem en psoriasis);
- brandwonden;
- fistels;
- verhoogd risico op decubitus.

In genoemd advies werd als laatste indicatie genoemd:

- ernstige zwelling van weke delen c.q. veneuze of lymfatische stuwings waarbij langdurige compressie-therapie noodzakelijk is (langer dan twee weken).

Bij deze indicatie is sprake van functieverlies van aderen bij het transport van bloed en/of het functieverlies van lymfevaten zoals bedoeld in artikel 2.6, eerste lid, onder m, van de Rzv. Voor hulpmiddelen die dienen ter compensatie hiervan, geldt sinds 2003 deze functiegerichte omschrijving.

Eenvoudige en kortdurende letsels

Niet tot de te verzekeren prestatie 'verbandmiddelen' behoren wondverzorging van eenvoudige letsels of verbandmiddelen voor kortdurende letsels waar medische hulp noodzakelijk is (hechtwondjes, schaafwonden en enkelverstuiking).

Dit betekent dat wondverzorgingsproducten voor het verbinden van eenvoudige aandoeningen niet tot de te verzekeren prestatie behoren. Er is immers geen sprake van een langdurige medische behandeling van een ernstige aandoening.

---

¹ Zaaknr. 9734628

**Indicatie als
uitgangspunt**

Bovenvermeld advies spreekt van aandoeningen die onder het indicatiecriterium *kunnen* vallen. Dit betekent dat bovenvermelde lijst van indicatieve aard is. Bij aanvang van de behandeling is het vaak niet duidelijk hoe lang deze gaat duren. In de praktijk ligt de grens tussen langdurig gebruik en niet langdurig gebruik tussen 2 à 3 weken en 2 maanden. Er is geen algemene gebruikstermijn en dus ook geen harde grens voor 'langdurig'. Op basis van de uitspraken is duidelijk dat de beoordeling steeds aan de hand van de individuele situatie moet gebeuren. Om deze reden verdient het de voorkeur om de indicatie als uitgangspunt te nemen.

2.c. Diverse materialen

2.c.1. Verbandhandschoenen en -broeken

(Katoenen) handschoenen kunnen worden aangemerkt als verbandmiddel als ze een verbandfunctie hebben. In het verleden zijn er enkele uitspraken geweest waaruit blijkt dat verbandhandschoenen tot de te verzekeren prestatie *kunnen* behoren.

**Vochtabsorptie
en afdekking**

In deze gevallen werden de handschoenen voorgeschreven:

- ter vochtabsorptie (zoals ingeval van nattend eczeem)²;
- ter afdekking bij dishydrotische eczeem om infecties tegen te gaan³;
- ter afdekking in verband met zalftherapie⁴.

Over verbandbroeken heeft het CVZ eerder geen uitspraken gedaan. Echter, voorzieningen die puur ter bescherming van kleding worden toegepast, vallen niet onder de verbandmiddelen.

2.c.2. Tubifast

In het verleden is er een geschil geweest over een vergelijkbaar product namelijk Terry tube. Dit betrof net als Tubifast een buisverband.

Preventie

Ook buisverbanden heeft het CVZ aangemerkt als verbandmiddel. In het betreffende geval werd het buisverband toegepast onder een brace ter preventie van huidproblemen bij de indicatie dystrofie⁵.

2.c.3. Engels pluksel

Over Engels pluksel heeft het CVZ eerder evenmin uitspraken gedaan. Het betreft echter een algemeen gebruikelijk verbandmiddel dat bijvoorbeeld wordt toegepast bij brandwonden. Om deze reden kan Engels pluksel worden aangemerkt als verbandmiddel in de zin van de Rzv.

---

² Zaaknr. 25058468

³ Zaaknr. 24054287

⁴ Zaaknr. 23062054

⁵ Zaaknr. 23083473

Wondverzorging

2.c.4. Siliconenverband

Ook siliconen sheets toegepast bij keloïd/hypertrofische littekens zijn aan te merken als verbandmiddel⁶. Zij worden gebruikt voor wondverzorging en -preventie met als functie afdekking. Hydrocolloïd / siliconen gel / siliconensheets en -pleisters worden al jaren toegepast en vergoed. De behandeling duurt meerdere maanden en wordt thuis (buiten de praktijk van de hulpverlener) uitgevoerd.

Meerdere functies

2.c.5. Krabpakken

Ook anti-krabpakken zijn in het verleden aangemerkt als verbandmiddel, omdat het pak enkele verbandfuncties vervult. Ten eerste kan onder de overall - net als bij gewoon verband - zalf of crème worden aangebracht. Een tweede en derde verbandfunctie van de overall zijn bescherming en afdekking van de aangedane huid, met name ter voorkoming van krabben⁷.

Verbandfunctie

Indicatieve lijst

2.d. Standpunt

Als er een verbandfunctie is - *wondverzorging en -preventie met als functies reiniging, vochtabsorptie, afdekking en fixatie* - zijn genoemde producten te beschouwen als verbandmiddel. Voorzieningen die puur ter bescherming van kleding worden toegepast, vallen niet onder de verbandmiddelen. Of er sprake is van een ernstige aandoening waarbij langdurige behandeling nodig is, dient van geval tot geval te worden beoordeeld. Het verdient voorkeur om de indicatie hierbij als uitgangspunt te nemen, waarbij de in dit rapport opgenomen indicatieve lijst behulpzaam kan zijn.

Compressie-therapie

Producten met de functie *compressie* vallen niet onder de te verzekeren prestatie 'verbandmiddelen', maar kunnen worden verstrekt als zij voldoen aan de functiegerichte omschrijving van hulpmiddelen ter compensatie van functieverlies van aderen en lymfevaten bij transport van bloed respectievelijk lymfe. Klasse 1 kousen vallen hier gezien de toelichting op de regeling niet onder.

3. Vaststelling standpunt

29 juni 2009

---

⁶ Zaaknr. 21001976 en 23060094

⁷ Zaaknr. 9638251